

Sukkot ~ סוכות

S. Smiles
Elul 5757

Vayikra - da 23

39 On the 15th of the seventh month, when you harvest the land's grain, you shall celebrate a festival to God for seven days. The first day shall be a day of rest, and the eighth day shall be a day of rest.

40 On the first day, you must take for yourself a fruit of the citron tree,^o an unopened palm frond,^o myrtle branches,^o and willows [that grow near] the brook.^o You shall rejoice before God for seven days. 41 During these seven days each year, you shall celebrate to God. It is an eternal law for all generations that you celebrate [this festival] in the seventh month.

42 During [these] seven days you must live in thatched huts.^o Everyone included in Israel^o must live in such thatched huts. 43 This is so that future generations will know that I had the Israelites live in huts^o when I brought them out of Egypt. I am God your Lord.

סוכות - חג המצות

3

2 The Mitzvot - R. Chill

There are two schools of thought in the Talmud as to the meaning of the word "sukkot," "tabernacles." It could mean either actual "booths" or "huts" or else God's "Clouds of Glory." Ibn Ezra defines "tabernacles" as meaning "booths." Like many other mitzvot which are observed in commemoration of the Exodus, the sukkot commemorate the tabernacles in which the children of Israel lived when they left Egypt. Why, since Israel left Egypt in the spring, is the festival

(כג, מב) בסכת חשבו שבעת ימים למען ידעו דורותיכם כי בסכת הושבתי את בני ישראל. ענני כבוד היו דברי ר"א, ר"ע אמר סוכות ממש היו (סוכה יא): ואפשר לומר דר"א לשיטתו דסוכה דירת קבע בעינן ולפיכך פוסל בסומך סוכה על הכותל, ויש לתמוה הפלא ופלא לדברי ר"א שאמר שהסכות שהושבים הקב"ה במדבר היו ענני הכבוד, למה ציוה הקב"ה לישוב בסכה קטנה, שבעה טפחים ארכה ושבעה טפחים רחבה ועשרה טפחים קומתה, שאי אפשר לעמוד בה במלא קומתו, לזכר הגודל של ענני הכבוד שהקיפו את מחנה ישראל? האם לא הי' יכול הקב"ה לבחור זכרון אחר המסמן לנס זה, ואיזה דמיון היא הסכה הקטנה והשפלה הדירת ארעי לענני כבוד שהגיגו על בני ישראל מכל חי? רעה והישירו את כל העקוב וכל ההרים למישור?

למען 4

למען ידעו כי נסוכות הוטתו י"ח סוכות ונחש וי"ח ענני כבוד. ונדחף הכל אחת כי ענין סוכות ונחש הוא זה שזכו צדי להיות נמשך: אחר הש"ס וילכו והתקבצו הטבע. כתיב במדבר וכל אחס אלקים דרך ארץ ע"ש. וכפי מה שזכרנו להגדל מן הטבע כמו כן זכרנו להקבצו של הטבע והטבע והוא צ"ע ענני הכבוד, והרמוז הנורה מן הכבוד הנודע רחף חריו. ונח"י הקובה שהוא רמז לזיו המדבר הוא כענין נולדו ראשונה של אנשים אטיה לך לך כי אל הארץ אשר ארץ. ש"י שבע ארלו ונולדו זכר לראות מה ש"י לראות צדק הטבע. וכן כי נספחים כי סוכה הוא ונשון סוכה. צדוק הקודש. היינו ע"י שנבדלים והטבע כענין לא ודירת קבע שבוטח לנב"י הוא ארעי שיקר דירתם הוא למעלה. ונינוס חלו יטלין צ"י ללחם מן הטבע. ועי"י יכולין לראות חור האמן כפייל:

5 Artscroll - Lwin

And the father of Iscah. Iscah was Sarah. She was called Iscah [from the word טכה, meaning to see, gaze] because she could see the future by holy inspiration, and because everyone gazed at her beauty. Also, Iscah denotes aristocracy, as does her name Sarai, which means my princess (Rashi).

6 Worldmark - R. Tatz

We can gain access to the spiritual world only through the mask of the physical. The world of nature hides the spiritual; it does this by appearing to be self-sufficient, running reliably along the same track with reassuring predictability. The difference between nature and miracle is that the miraculous breaks the expected pattern.

Intrinsically, however, a miracle is no more wonderful than the natural - there is an allusion to this at the splitting of the sea: when the Jewish people had crossed over, Moshe was commanded to stretch out his staff over the sea to bring the waters back to their original natural position. The question which presents itself is: why was an act necessary for this? To split the sea an act was necessary because that was miraculous; nature had to be set aside. But surely, as

soon as the Jewish people were safe and the need for the miracle was over, nature should have re-asserted itself automatically - there is a principle that the world resists miracles as much as possible (for reasons which should become clear as we study this subject further.) The departure from normality requires a special act, but why does return to normality do so too? The answer is that nature is miraculous no less than its rarest exceptions. For the sea to manifest in the way that we are used to seeing it is no less the express wish and manifestation of the Creator than the once-in-history splitting of that sea. The only difference is that we are used to the one and the other is unexpected.

7

We are lulled into insensitivity by the routine of nature; we take for granted that with which we are familiar. The Hebrew word for nature is teva, the root of which means "to drown"; if the world of natural cause and effect is not carefully and perceptively studied for its clues to depth, it drowns awareness of the spiritual. But the word teva is also the root of matbe'a, meaning a coin which has an embossed image stamped on its surface: the world is a stamped-out image of a higher reality. If one studies the world with the knowledge that it accurately reflects its source, one can perceive the features of that source surely and consistently. The choice is entirely the observer's - one can look at the world with the tired eyes of habit and see only the mechanical, only that which drowns the spirit; or one can look with eyes of wonder and see the image of a higher reality.

ואמנם אם תשאלוני: יהדות מהי? - אשיב לכם: היהדות היא בברכת "ברוך אתה... ההכרה כי רבש"ע זקוק, כביכול, לברכתנו - משמע שהוא זקוק כביכול לגילוי על ידינו ולשאפתנו המתמדת לבקשו ולמוצאו. על הבסיס הזה של הברכה מושתתת התשובה. החטא גורם להסתיר פנים כלפי החוטא, כנאמר: "כי אם עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם וחטאותיכם הסתירו פנים מכם משמוע" (ישעיה נט, ב).

קורא חביב, האם אתה צריך עוד ביאורים על ענין הסוכה שבה אנו יושבים בשבעת ימי החג? האם עוד יש צורך בבירורים מהו עבודתנו בסוכות? אם וכינס למידת־מה של קבלת מלכותו ית' ברה"ק ולטהר עצמנו לפניו ית' בעשיית "ביום הכפורים" ונכנסנו במידת־מה לעולם פנימי - נשב עתה שבעה ימים בסוכה בין עניי כבוד, בצוותא אחד עם שבעה הרועים, ביציאה מדירת קבע של העוה"ז של כל ימות השנה שלנו! ומה נפלאה התפילה שהעובדים אומרים

יהודי השוקע בחטאים מעבה את הענן שבו מתעטף בורא העולם וגורם שלא ייבקע מהרה. חטאים חמורים, כמו טימטום הלב, העדר כל רגש וגסות, חוצצים עוד יותר אך אינם מרחיקים אותו מאתנו, שכן נאמר בו: "השוכן אתם בתוך טמאתם" (ויקרא טו, טז). ובכן מהי תקנתו של החוטא? עליו לגלות שוב את הקב"ה, להיות בבחינת דוכרא וגיבור המסויע, כביכול, לרבנו של עולם להתגלות שוב אליו. כאשר החוטא מבחין ומוזהה מחדש את מטרות הריהו בעל תשובה. גדול כוחו של בעל תשובה משל הצדיק הגמור מפני שזה זכה במאמציו לגלות שוב את בוראו לאחר שהסתתר ממנו בערפל כבד.

10 שבת ח' ימים ימים כבוד

"בסוכות תשבו שבעת ימים" (ויקרא כג, מב) - זהו שאמר הכתוב (ישעיה ד, ט) "וסוכה תהיה לצל יומם" (הסוכה תגן עלינו באופן תמיד). אמר רב לוי כל מי שמקיים מצות סוכה בעוה"ז אומר הקב"ה הוא קיים מצות סוכה אני מסיך עליו מחמת ליום הבא (תגן עליו מהשמש לעוה"ב). רבי ינאי וריש לקיש אמרי אין גיהנם לעתיד לבוא אלא היום הבא הוא מלהט את הרשעים (היום עצמו ישרפם) שנאמר (מלאכי ג, יט) "כי הגה היום בא בוער כתנור... והיו כל זדים וכל עושה רשעה קש וליהט אותם היום הבא אמר ה' צבאות אשר לא יעזוב להם שורש וענף", באותה שעה (ביום הבא) הקב"ה עושה סוכה לצדיקים ומטמין אותם לתוכה שנאמר (תהילים כז, ה) "כי יצפני בספה ביום רעה" (ודו המלך ביקש שביום רעה שיהיה לעת"ל יצפן ה' אותו בסוכה).² "ה' אלוקים עוז ישועתי סכותה לראשי ביום נשק" (תהלים קמ, ח), מהו נשק א"ר שמואל בר נחמן ביום שישקו שני עולמות זה לזה,³ באיזה יום? "הנה יום בא לה" (זכריה יד, א).

11 תחילה נבאר עצם דבריהם ז"ל שהיום עצמו ישרוף את הרשעים. (כאמרם ז"ל "רשעים" אין כוונתם לרשעים גמורים אלא כלפי כל אחד במידת דרגתו). לעתיד לבוא כאשר יגיע אותו יום שיאיר בו אור האמת בצורה ברורה, יהיה זה יום חשבון הנפש. כל אחד יבין ויכיר את דרגתו האמיתית וידע לבחון את מעשיו - זוהי הביקורת הגדולה שתאיר ביום הזה. באור האמיתי הזה ייווכח הרשע לדעת כי נשאר בלא כלום. ההכרה הברורה - אריית האמת - לעתיד לבוא "תשרוף" כל ערכים מדומים, וזה העונש הגדול ביותר - החרטה, הצער וגילוי האמת שנשאר בלא כלום.

13

הגר"י סלנט זצ"ל בדק את עצמו ואת סביבתו, והעלה מסקנה נוראה (מכתבי אור ישראל, ג): "עושה אדם נחפש (נבדוק) מצבינו רחוקים אנחנו מאד ממרכז החיים (האמיתי) עבודתנו לא לה' היא רוב העתים בחשיכה נהלך (גם מה שאנו עושים במשך היום, הכל בחושך רוחני) (אלא) למלאת בטנינו לרוות תאוותינו השפלים והנבזים (כל אחד הולך רק אחר יצריו), ונוסף לזה בחטאים ופושעים למעלה ראש, המעט אשר נצדקנו (קצת המצוות שיש בידינו) שבורים המה כשברי נבל בלי ראות ובלי דעת דרך הנכון והישר" (הסיבה לכך, כי אין מחשבה והתבוננות כיצד יש לקיים את המצוות והתורה והתפילה).

12 Handbook of Jewish Thought - H. Kaplan

30. The fire of Gehinom is actually the burning shame and agony that the naked soul experiences because of its sins; Ramban, Torah HaAdam, Shaar HaGamul 77a; Ikkarim 4:33; Nishmath Chaim 1:13.

14

מה יגו עליו באותו זמן? מצות סוכה! (כדברי היק"ש הנ"ל) וכיצד היא תגן, אלא הביאור: סוכה מלמדת - לעשות מעוה"ז אמצעי לעבודת ה' בבחינת "בכל דרכיך דעה", כי הסוכה מרגילה להפוך עניני רשות לעניני מצוה כגון אכילה, שתיה ושינה וכו'. ולכן כשמקיימים את מצות סוכה כפי ערך המצוה - היינו שהגן על עצמו מפני תאוות עוה"ז על־ידי הסוכה, אזי היא מגינה עליו לעתיד לבוא.

לאחר ימי הדיון נתן לנו הקב"ה את מצות סוכה, שמלמדת כי אין לנו שאיפה ועסק אחר מלבד המטרה של "לעשות רצונך בלבב שלם". הכיצד? מצות סוכה היא - "תשבו כעין תדור". כל עניני הרשות כאכילה, שתיה, שינה וכו' הנפכים לענין של מצוה, הסוכה מלמדת ומרגילה לעשות את העוה"ז לדירת עראי. כאשר העוה"ז הוא דירת עראי ואינו אלא אמצעי לעבודת ה', בבחינת "בכל דרכיך דעה", מתקיים כאן "לעשות רצונך בלבב שלם".

16

"לעתיד לבוא מביא הקב"ה ס"ת ומניחו בחיקו ואומר למי שעסק בה יבוא ויטול שכרו, מיד מתקבצין ובאין עכ"ם בערבוביא... אמר להם הקב"ה במאי עסקתם? אומרים לפניו רבש"ע הרבה שוקים תיקננו הרבה מרחצאות עשינו הרבה כסף חזב הרבינו וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה, אמר להם הקב"ה שוטים שבעולם הכל מה שעשייתם לצורך עצמכם עשייתם" (עבודה זרה ב.).

18

לעתיד לבוא יטענו אומות העולם כיון שכפועל מטרת תכלית כל הבריאה היא בשביל ישראל שיעסקו בתורה, ואם כך אזי כל פעולת מעשיהם, התוצאה מהם היא לצורך ישראל, ויש למעשיהם ערך כקיום מצוה, ומגיע להם שכר ע"ז. אמנם הקב"ה משיב להם כיון שלא היה כוונתם בעשיית מעשיהם לצורך ישראל, אינם יכולים לזכות לשכר מצוה, אין למעשי עוה"ז ערך כקיום מצוה ללא כוונה הראויה לכך, ורק הכוונה בעשיית צורכי עוה"ז לצורך עבודת ה', היא המכשירה את המעשה - מעשה של קיום מצוה.

על כן מבקשים אומות עולם מהקב"ה, תן לנו מצוה ותודיע לנו מראש, ונעשה את המצוה עם כל הכוונה הראויה לכך. אין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיה, ונותן להם מצות סוכה - מצוה קלה שאין בה חסרון כ"ס. מצות סוכה היא סוג מצוה שע"י עצם קיום המעשה גם ללא הכוונה המשלימה את המעשה, יש לה ערך של קיום מצוה, עצם מעשה האכילה והשינה בסוכה "תשבו כעין תדור" היא קיום מצות סוכה, לנסותם אם גם במצוה קלה זו ללא צורך בכוונה לקיום המצוה, אם יש להם את הכח לקיים מצוה זו.

17

"אמרו לפניו רבש"ע תנה לנו מראש ונעשנה" - תנה לנו מצוה והודיענו מראש על כך ונעשנה - אמר להן הקב"ה... מצוה קלה יש לי וסוכה שמה לכו ועשו אותה... ואמאי קרי ליה מצוה קלה דלית בהו חסרון כ"ס, מיד כל אחד ואחד נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו והקב"ה מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז וכל אחד מבעט בסוכתו ויוצא... והאמר רבא מצטער פטור מן הסוכה נהי דפטור בעוטי מי מבעטי, מדי הקב"ה יושב ומשחק עליהן" (שם).

19

אמנם הם לא עמדו בנסיון של מצוה קלה זו, הקב"ה הקדיר עליהם חמה כתקופת תמוז ויצאו מהסוכה ובעטו בה. אפילו שהיו פטורים באותה העת ממצות סוכה, אבל ע"י שבעטו בה ביציאתם, הוכיחו בעליל שכל כוונתם בקיום המצוה לא היתה קבלה - השתמשות בצורכי עוה"ז, כמטרה ע"מ לתת לשמים - לעשות נחת רוח לה', אלא המצוה שימשה להם רק כאמצעי בשביל לספק את שכרם, ואם מצות סוכה איננה עוזרת להם לממש את מטרתם לקבלת שכר, כיון שמצטער פטור מן

שאלנו מה הענין שהשי"ת נתן לאומות דוקא מצות סוכה שאין בה חסרון כיס, לייכוח בין אומות העולם להקב"ה?
 "אין בה חסרון כיס" כפשוטו היינו מצוה שאין בה הוצאות כדי לקיים את המצוה, אמנם הסבר נוסף יש לכך, "כיס" הוא בית קיבול שמקבל את כל מה שמכניסים בו ולפי זה יבואר: "יש בה חסרון כיס" דהיינו שחסר בה הכיס - אין בה כלי קיבול, כלומר במצוה זו אין כלל ענין של קבלה, וכולה נתינה היא. ואילו "אין בה חסרון כיס" באורו שלא חסר בה הכיס, הכיס נמצא, יש במצוה זו כלי קיבול, דהיינו שיש במצוה ענין של קבלה. במצות סוכה "אין בה חסרון כיס", לא חסר בה הכיס, כי יש במצות סוכה שהאדם מקבל, הוא ישן, הוא אוכל ושותה, ובקבלה זו מתקיימת המצוה.

22

מצות סוכה - "מצוה קלה שאין בה חסרון כיס", וכאמור הכוונה דבמצוה זו יש בה כיס, מהות קיום המצוה ע"י קבלה - ליהנות מעוה"ז לשם מצוה, כדי לתת לשמים - לעשות נחת רוח ליוצרו, וזאת ע"י שיהיה יושב ואוכל וישן בסוכה כדרך שנוהג בביתו - תשבו כעין תדורו.

23 - Sharei Teskva - R. Yona.

XXIII. Humbling oneself with all one's heart and lowering oneself: One who recognizes his Creator knows how abasce lowly, and fallen in worth is one who transgresses His words, it is said, "One who is vile, despised in his own eyes..." (Psalms

having come to him, concluded, "The sacrifices of God are a broken spirit; a broken and contrite heart, O God, Thou wilt not despise" (Psalms 51 : 19). "A broken spirit" connotes a humble spirit. We learn from this that humility is one of the principles of repentance, for this particular psalm is a foundation for the principles of repentance. Through humility one finds favor with God, as it is said, "But on this one will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit" (Isaiah 66 : 2); and it is said in

Psalms 127

1. A Song of Ascents of Solomon.
 If Adonoy will not build a house,
 then in vain have its builders toiled upon it;
 if Adonoy will not preserve the city,
 in vain does the watchman keep vigil.
 2. It is in vain
 that you rise early, sit up late,
 you who eat the bread of toil;
 but He will surely give [sustenance]
 to His loved ones
 to those who banish sleep from themselves.

24

אחת העצות להגברת הכניעה היא הגלות, כי כל זמן שהאדם במקומו - קשה עליו הכניעה, אך כשגולה מביתו, ומאבד את מעמדו, חש ומרגיש הוא את הכניעה.

25

ציוותה עלינו התורה לצאת מדירת קבע לדירת ארעי, לדירה שנבנית מפסולת גורן ויקב. וכפי שדרשו חז"ל (סוכה יב.) על הפסוק "באספך מגרנך ומיקבך" (דברים טז, יג) - בפסולת גורן ויקב הפסוק מדבר, כדי לקבוע בנפשנו שלא הגורן והיקב שאנו סומכים ונשענים עליהם הם יתנו לנו את המחסה, רק הפסולת, שאין אנו מוחסים לה כל חשיבות, ורק היא תתן לנו את המחסה כשנחסה בצילה בציווי של הקב"ה, ונאמין בו כי הוא הנותן לנו כוח לעשות חיל, כמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהילים קכז, ב) "שיר המעלות לשלמה אם ה' לא יבנה בית - הוא עמלו בניו בו, אם ה' לא ישמור עיר - הוא שקד שומר, הוא לכם משכימי קום מאחרי שבת אוכלי לחם העצבים, כן יתן לידידו שנא". ומפרש האבן עזרא זה לשונו: "כן יתן ה' הנוכח למעלה לאוהבו שינה על דרך מתוקה שנת העובד, והנה הטעם כי הכל נגזר מהשמים ולכל יתן ה' כאשר גזר, לא כמחשבת אדם מרוצתו ויגיעתו ותחבולותיו". - והיינו שהקב"ה יתן לידידו בלא טורח אפילו כשישן את שנתו.
 זו היא הגלות של הסוכה, היציאה מבית לחסות בצלא דמהימנותא (= בצל האמונה), להכיר כי כל מה שזכינו לאסוף, וכל מה שזכינו להיטהר ביהו"כ - הכל מתנת שמים.

ומה שכתוב בפסיקתא שהבאנו לעיל, ששיבת סוכה היא במקום גלות, יתכן לפרש שאם אנו במצב זה, ששורש חטאנו הוא חסרון הכניעה, אנו מתקנים את זה על-ידי הישיבה בסוכה המגבירה בנו את הכניעה וההתבטלות לפניו ית', על-ידי ההרגשה שאנו חוסים בצל האמונה, בצל פסולת גורן ויקב, ולא בצל כוחנו ועוצם ידנו. והרגשה זו בכוחה לתקן את שורש החטא כדוגמת גלות.

26

הרגשת הכניעה לפני הקב"ה וההכרה שהכל ממנו ית' - היא המקור היחיד לשמחה אמיתית. כי כל זמן שהאדם בוטח בכוחו מתקיים בו (קהלת ה, יד): "והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון". מרבה נכסים - מרבה דאגה (אבות פ"ב מ"ח). אך כשהאדם מרגיש כי הוא נמצא בידי הקב"ה, היודע ומכיר אופני תועלתו וטובותיו, זה מקנה לו את הבטחון, השמחה ושלוות הנפש.

28 - Sanctuaries In Time - R. Berster

What "good counsel" is contained in God's "Sukkah of peace"? A *sukkah* is essentially a temporary residence. It vividly reminds us that the whole of this world is nothing but a temporary abode. All material pleasure and success are transient and our dreams of establishing ourselves in an unassailable position in this world are nothing but fantasy.

Everyone knows this intellectually. Even the non-Jewish world, on occasion, reminds itself that "you can't take it with you," and "what you are is more important than what you

have." Maybe this is why God chooses the mitzvah of *sukkah* with which to test the gentiles when Mashiah comes (Avodah Zarah 2b, based on Zechariah 14:16). But the meaning of *sukkah* is in their minds only and not in their hearts. As soon as they experience difficulty in keeping the mitzvah, "each one kicks over his *sukkah* and departs." The inner spark, which enables the Jew to rejoice in a mitzvah in spite of difficulties, is missing.

27

ההנכון שאין יכולת ביד אדם לעשות דבר מעין ענני הכבוד, אבל באמת אין צריך לעשות שום דבר וזכר לענני כבוד, כי ענני הכבוד שהגינו אותם לא עזבו ולא פרחו מהם, ועדיין רוחפים על בני ישראל להגינם מאובייהם ולהספיק להם צרכיהם, וגם כי אלך בגיא צלמות לא אירע רע כי אתה עמדי, כי תמיד מסבב הקב"ה את האדם בחסדו ורובו טובו וגומל לו חסדים טובים ונאמנים, אך דא עקא שהאדם בנה קיר של ברזל בינו לבין ענני הכבוד, בזה שעשה דירת קבע בעולם ארעי והעלים עינו מענני הכבוד, ונרמה לו שבכחו ובעצם ידיו מספיק כל צרכיו, ועי"ז דוחה פני השכינה, וכל מה שממעט אדם את דירתו בעולם הזה, ומבין את הארעיות שבעולם הבא עד שחי בדירת ארעי, בסוכה קטנה של ז' על ז', או יותר ויותר נראים וכנראה הענני הכבוד שמקיפים את האדם תמיד, צא מדירת קבע ולך לדירת ארעי, ואז תראה את ענני הכבוד.

The "Sukkah of Peace" which we ask God to spread over us is connected with the "Clouds of Glory" which protected us in our desert wanderings and which the *sukkot* of the Festival also symbolize (*Sukkah* 11b). These protective clouds were granted in the merit of Aharon, who loved peace and pursued peace (*Avot* 1:12). They also demonstrate the constant presence of God in our midst (*Bemidbar* 14:14).

All these symbols flow together. *Sukkah* deflates the importance of material affluence and so-called economic security in this world. This is the "*sukkah* principle." So long as people ignore this and make material success the be-all and end-all of existence, there can be no peace in the world. In such a society people covet each other's possessions, and the very fact that one person has something makes the other feel that he has less. The same applies to nations on the world scale.

The *sukkah* principle, if internalized, turns people towards spiritual goals. When the members of a society strive together for the things of the spirit, the success of one benefits all, envy and hatred are banished and peace reigns supreme. This is why Aharon the High Priest, the man of the spirit, is also the man of peace. The Clouds of Glory which indicate God's presence have the power to form a Tabernacle of Peace over all Israel, and eventually over all mankind.

32 *Living Inward - b. Tat*

We can apply this idea to illuminate another difficulty. At the same time that prophecy ended, the Men of the Great Assembly composed the *brachos*, the blessings which we utter still. They composed a blessing for almost every event

imaginable, every food we taste. Why were formal *brachos*, blessings, not needed before that time? How did centuries of Jews live prior to that period without a *siddur* (prayer book)?

But understanding blessings correctly in the light of our principle helps: one of the functions of a *bracha* is to identify in our consciousness the source of that bounty, that privilege, that food of which we are about to partake. Before we eat we say, as it were, "Hashem, You are the source of this apple" ("*Baruch ata — Blessed are You*" really means "You are the source of this blessing", as the *Nefesh Hachaim* explains).

When prophecy existed, the world was alive with the glow of prophecy. It is an error to think that the world was as it is now except that a few gifted individuals could predict the future; individuals who had prophecy could exist only in a world which had that energy flowing into it; in those generations the world was incandescent with revelation relative to the present. Every object in such a world spoke its message, it was a *d'var Hashem*; the dialogue between the world and the Jewish people was alive. Today an apple looks like an apple; then it glowed as a word of Hashem! One did not need to identify the source in the way which one must now, it was much more readily apparent. Today the darkness is so thick, the materialism so oppressive that one must identify Hashem as the source of each object and so we must make *brachos* on everything!

וזה בקשתו - "כי יצפני בסוכו" - הענין של ישיבה בסוכה הוא להרגיש שנמצאים בבית ה' בצלל דמהימנותא, שעומדים תחת השגחת הקב"ה בתמידות. בסוכה הרי צריך להכניס את כל דרכי החיים: אכילה, שינה וגם טיול. ועי"ן שמכניסים את מעגל החיים בקיום מצות סוכה, מצילה הסוכה מהמקטר - יצה"ר, כי היא ביטוי ה"שויתי". לאחר שעברו ר"ה ויוכ"פ, שנאבקנו עם היצה"ר, זו העצה להקטין את שלטון היצה"ר.

הן אמת שנתחוקנו במעט, מ"מ השאלה מה הלאה, וכיצד נוכל להמשיך לשמור ולקיים בשנה הבאה את ההחלטות והקבלות של ר"ה ויוכ"פ, העצה היא - להתחבא בסוכה. "אשרי איש שלא ישכח" - להתחזק באמונה ב"שויתי ה' לנגדי תמיד", ואז נמצאים תחת צלו של הקב"ה - צור חסיו בו - אזי יתקיים סוף הפסוק "מימיני כל אמוט".

31

כיצד לוקחים את ה"שויתי" אל כל השנה?

יש לנו גישה ישירה אל ה' מאה פעמים ביום! "תניא היה ר"מ אומר חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנאמר ועתה ישראל מה ה' א' שואל מעמך כי אם ליראה". קרי ביה מאה - רש"י (מנחות מג:). כדי לקבל יראת ה' תמיד ולהרגיש בנוכחותו יתברך, העצה לפנות אליו ישירות מאה פעמים ביום: "ברוך אתה" - פניה בנוכח אל ה'. כשמברכים עם קצת חיווק וחושבים על מלות הברכה מרגישים בכך, אני עומד לפני הקב"ה, שהוא מקור הברכות.

זוהי מהות הברכה - להבין ולהכיר שהכל מהקב"ה, אם זו ברכת הנהנין - עלידי הברכה מבין שזה לא שלו אלא שהנאה זו ניתנת לו מהקב"ה. "המוציא לחם מן הארץ" - הקב"ה הוא המוציא לחם. בעל התבואה, האופה והמוכר אינם אלא צינורות להבאת הלחם, אבל הקב"ה הוא שמוציא הלחם מהארץ. "שהכל נהיה בדברו" - הוא ממוציא הכל, ובכל רגע. ברכה - הכרה שהש"ת הוא מקור השפע.

ולא די בזה, אלא צריך להכיר שאנו מקבלים את השפע ממלך העולם, ואנו עבדיו. "כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה" (ברכות מ:). יסוד גדול נאמר ראן, גם לאחר שמכיר שלוקח מהקב"ה אבל עדיין צריך לדעת ולהכיר כי כל דבר שאני מקבל אינני מקבל סתם אלא שאני עבד ה' ומקבל זאת מ"מלך העולם", הואיל ואנו עבדיו לכן אנחנו מקבלים ממנו. כן הוא בברכת הנהנין. וכן הוא בברכת המצות - "אשר קדשו במצותיו", וקרבנו מלכנו לעבודתך". שייכותינו במצות היא בגלל זה שהוא מלך ואנו עבדיו. ברכת השבח אף היא כעבד המשבח מלכו, שאל"כ כיצד רשאים אנו לשבחתי? אלא - כיון שרצה בנו כעבדיו והוא מלכנו, אנו ממליכים אותו. והיי מלכות הטמונה בכל ברכה.

33 ויני סוכו - יצד סוכו

וכן בשעה שאדם מישראל סועד את סעודתו - לאחר ברכת "ברוך אתה" נוכחת השכינה ומצויה בכל פרסה של הפרי, בכל פריחה, בכל לגימת מים ובכל תנועת היד - בכל אלה מגלה הוא את בורא העולם. וכן בכל דבר ותופעה "אתה" לנגדי תמיד. ממילא ברכת "פרו רבוי" מתממשת, והשכינה מתפשטת, תוספת הטובה והקדושה גדלה והולכת ורבוץ העולם מדווג עם עולמו.